

Flora- en faunatoets t.b.v. het Bestemmingsplan Feijenoord te Rotterdam

Projectcode

NL.IMRO.0599.BP1114Feijenoord

Datum

29-11-2018

Versie

V1

Opdrachtgever

J. Ekkelenkamp (Bureau
bestemmingsplannen)

Paraaf Opdrachtgever:

Opsteller

K. van Veen

Paraaf Opsteller:

Collegiale toetser

O. van Velthuisen

Paraaf Toetser:

Samenvatting

Voor Feijenoord wordt een nieuw bestemmingsplan opgesteld welke dient te worden getoetst aan vigerende natuur wet- en regelgeving. Het bestemmingsplan is hoofdzakelijk conserverend van aard. Binnen het bestemmingsplangebied vinden enkele wijzigingen plaats. (Verdiepend)

Onderzoek naar flora en fauna is bij enkele ontwikkelingen nodig. Bij ruimtelijke activiteiten die binnen een bestaande bestemming vallen (bijvoorbeeld sloop en nieuwbouw, kap van beplanting) dient voorafgaand aan de uitvoering ervan flora- en faunaonderzoek te worden uitgevoerd. Indien er in het bestemmingsplan in de toekomst alsnog ontwikkelingen gepland worden, waarbij een bestemmingsplanwijziging of projectbestemmingsplan noodzakelijk is, dan dient opnieuw getoetst te worden aan de Wet natuurbescherming. Eventuele benodigde ontheffingen dienen verkregen én aan voldaan te zijn voordat met de realisatie van de ontwikkelingen begonnen kan worden.

Voor het bestemmingsplan zijn de Verordening ruimte, voor wat betreft het Natuurnetwerk Nederland en de soortenbescherming en gebiedsbescherming onder de Wet natuurbescherming relevant: De meest dichtbij gelegen Natura 2000-gebieden (Oude Maas en Boezems Kinderdijk) liggen buiten de invloedssfeer van mogelijke ruimtelijke ontwikkelingen in het bestemmingsplangebied. Negatieve invloeden op de Natuurnetwerk Nederland gebieden en Belangrijke weidevogelgebieden als gevolg van het vaststellen van het consoliderend bestemmingsplan zijn uitgesloten. De onder de Wet natuurbescherming geregelde bescherming van houtopstanden valt buiten deze toetsing.

In het bestemmingsplangebied zijn potenties voor gebouwbewonende vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten aanwezig, te weten Huismus, Gierzwaluw en Slechtvalk. Hiernaast is er potentie voor habitatrichtlijnsoorten Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Kleine dwergvleermuis, Tweekleurige vleermuis en Laatvlieger. Het plangebied is potentieel geschikt voor Nationaal beschermde soorten waarvoor in de provincie Zuid- Holland geen vrijstelling geldt. Dit betreft de Steenmarter.

Naast onder de Wet natuurbescherming streng beschermde soorten is het plangebied geschikt voor categorie 5- vogels, algemene broedvogels en in de provincie vrijgestelde soorten grondgebonden zoogdieren en amfibieën. Geadviseerd wordt om bij renovatie, sloop en nieuwbouw gebouwen geschikt te maken voor medebewoning door fauna (natuurinclusief bouwen). Kansen voor natuur binnen het bestemmingsplangebied liggen met name bij het aanleggen van natuurvriendelijke (drijvende) oevers in de Persoonshaven, het realiseren van ecologisch beheerde bermen en het aanbrengen van meer lagere groenstructuren in de vorm van struwelen en bosschages.

Bij ruimtelijke ingrepen die plaats vinden binnen bestaande bestemmingen (zoals het slopen van gebouwen, ingrijpende renovatie, herinrichting van terreinen, kapwerkzaamheden of werkzaamheden in of aan waterlopen of de oevers daarvan) is voorafgaand aan de werkzaamheden een onderzoek in het kader van de Wet natuurbescherming verplicht.

De verwachting is dat bij het toepassen van de juiste mitigatie een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming verkregen kan worden.

Met inbegrip van bovenstaande is de conclusie dat het bestemmingsplan 'aanvaardbaar' is vanuit het oogpunt van de Wet natuurbescherming en andere kaders m.b.t. natuur.

Inhoudsopgave

1. Inleiding	6
2. Planbeschrijving	7
2.1 Bestemmingsplangebied	7
2.2 Mogelijk gemaakte ontwikkelingen	7
3. Wetgeving en beleid	9
3.1 Het bestemmingsplan en natuurwetgeving	9
3.2 Aanbevelingen vanuit wetgevend kader	10
3.3 Natuurnetwerk Nederland (voormalige EHS en PEHS)	10
3.4 Rotterdamse Natuurkaart	11
3.5 Rotterdams duurzaamheidsbeleid en ecologie	13
4. Beschrijving natuurwaarden in het bestemmingsplangebied	14
4.1 Algemene beschrijving	14
4.2 Eerder onderzoek	14
4.3 Verkennend veldonderzoek	15
4.4 Natuurdatabase Rotterdam, overige bronnen en verkennend veldonderzoek	15
4.4.1 Soorten Vogelrichtlijn	15
4.4.1.1 Jaarrond beschermde nesten	15
4.4.1.2 Niet jaarrond beschermde nesten	16
4.4.1.3 Algemene vogels	16
4.4.2 Soorten Habitatrichtlijn	16
4.4.2.1 Vleermuizen	16
4.4.2.2 Grondgebonden zoogdieren	17
4.4.2.3 Reptielen en amfibieën	17
4.4.2.4 Vissen	17
4.4.2.5 Overige soortgroepen	17
4.4.3 Nationaal beschermde soorten	18
4.4.3.1 Grondgebonden zoogdieren	18
4.4.3.2 Vissen	18
4.4.3.3 Reptielen en amfibieën	18
4.4.3.4 Planten	18
4.4.3.5 Overige soortgroepen	18

4.4.4 Aandachtssoorten	19
4.4.4.1 Vogels	19
4.4.4.2 Vissen	19
4.4.4.3 Planten	19
4.4.4.4 Dagvlinders	19
4.4.4.5 Overige soortgroepen	19
4.5 Zorgplicht	19
5. Gevolgen voor natuurgebieden en flora en fauna	20
5.1 Beschermde en waardevolle natuurgebieden	20
5.2 Ontwikkelingen binnen bestaande bestemmingen in het kader van beschermde soorten	20
5.3 Door het bestemmingsplan mogelijk te maken ontwikkelingen	20
5.3.1 Locatie 1 – Nieuwbouwwoningen parkeerterrein Persoonsdam	20
5.3.2 Locatie 2 – Nieuwbouw Persoonshaven	20
5.3.3 Locatie 3 – Persoonshaven 85	21
5.3.4 Locatie 4 – Persoonshaven 85	21
5.3.5 Locatie 5 – Zinkerblok 2	21
5.3.6 Locatie 6 – Beperken detailhandel in gemengde bebouwing Oranjeboomstraat	21
5.3.7 Locatie 7 – Nijverheidsweg 53	21
6. Kansen door de ontwikkelingen	22
6.1 Duurzaamheid	22
6.2 Vergroten biodiversiteit	22
6.3 Kansen voor vergroting van de biodiversiteit	22
6.4 Motie Kaders voor natuurinclusief bouwen	23
7. Conclusies en aanbevelingen	25
Literatuurlijst	26
Bijlage 1: Foto's bestemmingsplangebied	27
Bijlage 2: Wetgevende kaders	29
Wet natuurbescherming	29
Bescherming van gebieden	29
Bescherming van soorten	30
Bescherming van houtopstanden	31

Zorgplicht

31

1. Inleiding

Het nieuwe bestemmingsplan 'Feijenoord' welke in 2018/2020 wordt opgesteld, vervangt het huidige bestemmingsplan van "Feijenoord (687)", vastgesteld op 16 december 2010 en gedeeltelijk "Kop van Feijenoord (1064)", vastgesteld op 13 oktober 2016. De aanleiding is dat het nu geldende bestemmingsplan aan vernieuwing toe is. Het opstellen van het nieuwe bestemmingsplan gebeurt in het kader van het meerjarenprogramma voor de actualisering van bestemmingsplannen. Daarnaast zijn er in het bestemmingsplangebied recente ontwikkelingen die aanleiding geven tot herziening.

Een nieuw opgesteld bestemmingsplan of een wijziging of actualisatie van een bestaand bestemmingsplan dient getoetst te worden aan vigerende natuurwet- en regelgeving en mag hier geen tegenstrijdigheden mee opleveren. Het onderzoek heeft tot doel in beeld te brengen welke natuurwaarden in de huidige situatie binnen het beoogde bestemmingsplan aanwezig zijn en potentiële conflicten die kunnen optreden bij toekomstige ontwikkelingen. Het betreft hier de:

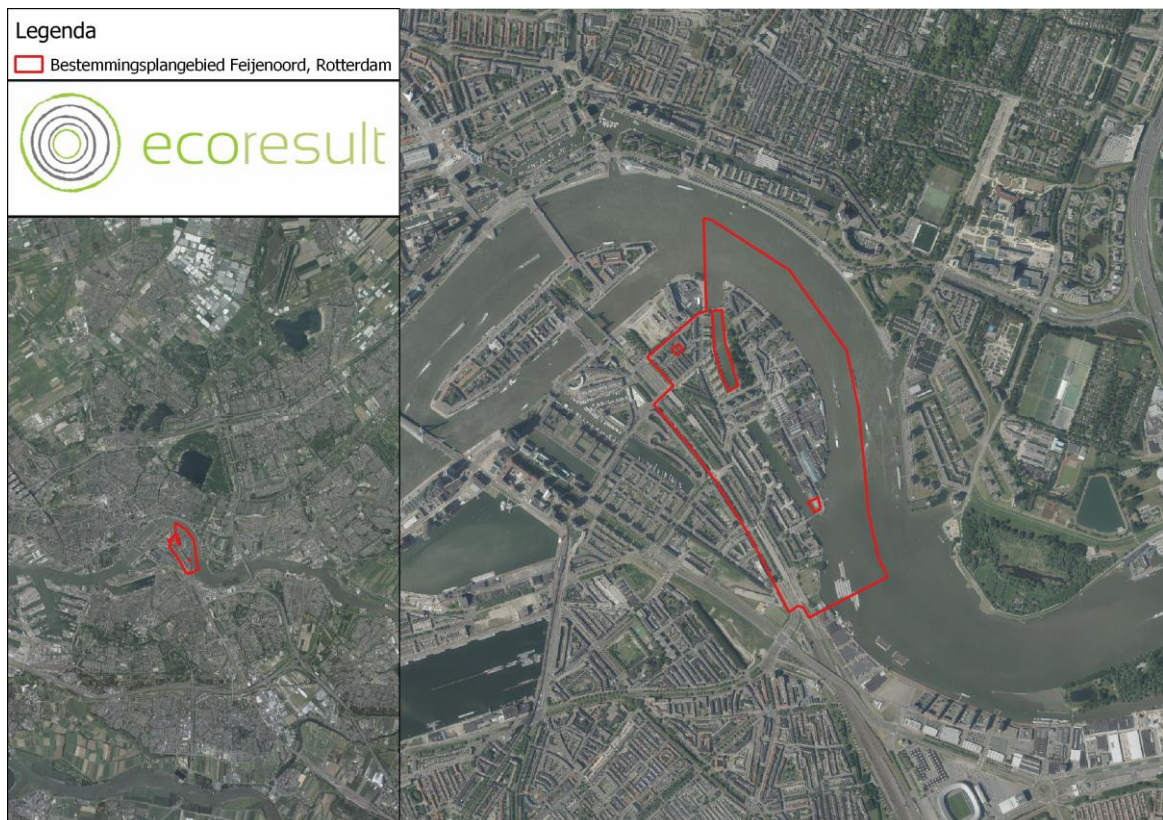
- Juridische kaders: Wet natuurbescherming;
- Beleidskaders: Natuurnetwerk Nederland (voormalige PEHS), Rotterdams duurzaamheidsbeleid, Rotterdams ecologiebeleid.

2. Planbeschrijving

2.1 Bestemmingsplangebied

Het plangebied is grofweg omsloten tussen de Nieuw Maas in het oosten en noorden, het Mallegat in het zuiden en Rosestraat/2e Rosestraat in het westen.

Voor twee projecten, Woningbouw Stampioenstraat en Havenlofts Nassauhaven, zijn recent twee gelijknamige (project-)bestemmingsplannen gemaakt. Voor een woongebouw bij de zuidpunt van de Piekstraat is een projectbestemmingsplan in de maak. Deze drie gebieden maken geen deel uit van het plangebied van het nieuwe bestemmingsplan Feijenoord.

Afbeelding 1 : Het bestemmingsplangebied Feijenoord (rood omkaderd). Kaartbron: Google maps

2.2 Mogelijk gemaakte ontwikkelingen

Op 7 locaties (zie Afbeelding 2 en 3) vindt mogelijk transformatie plaats naar nieuwe functies. De exacte invulling van de plannen en de ontwerpen zijn nog niet bekend. Het gaat om de volgende locaties:

- Locatie 1 – Parkeerterrein Persoonsdam. Nieuwbouw van woning

- Locatie 2 – Persoonshaven 191/249. Sloop en nieuwbouw van 26 woningen.
- Locatie 3 – Persoonshaven 85. Wijziging bestemming naar gemengde bestemming Maatschappelijke Voorziening en Woningen. Mogelijke sloop huidige bebouwing en nieuwbouw met 4 woonlagen.
- Locatie 4 – Dukdalschool. Sloop van het schoolgebouw en nieuwbouw met 4 woonlagen, oplopend tot 6 woonlagen. Op de begane grond worden maatschappelijke voorzieningen mogelijk.
- Locatie 5 – Zinkerblok 2. Sloop van de huidige bebouwing op de hoek van de Zinkerweg en Nijverheidsstraat en nieuwbouw van 28 woningen.
- Locatie 6 – Beperken detailhandel aan de Oranjeboomstraat. Fysieke werkzaamheden staan niet gepland. De nu aanwezige detailhandel wordt vastgelegd in het bestemmingsplan.
- Locatie 7- Nijverheidsstraat 53. Mogelijke ontwikkeling van horeca in het monumentale pand.

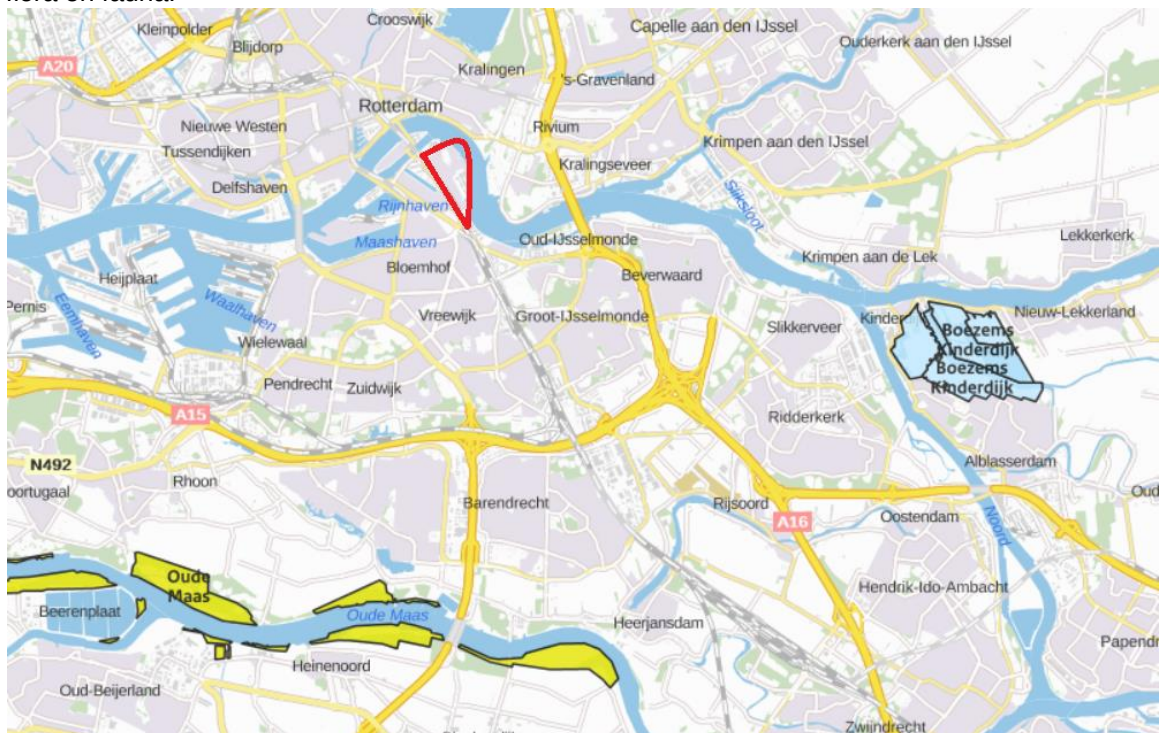
3. Wetgeving en beleid

3.1 Het bestemmingsplan en natuurwetgeving

Per 1 januari 2017 heeft de Wet natuurbescherming onder meer de Flora- en faunawet vervangen. Deze toets is geschreven op basis van de geldende wetgeving conform de Wet natuurbescherming.

De Wet natuurbescherming kent geen procedurele vereisten bij het opstellen van ruimtelijke plannen. In de toelichting van het bestemmingsplan dient te worden gemotiveerd dat het plan aanvaardbaar is vanuit het oogpunt van de Wet natuurbescherming. Het begrip 'aanvaardbaar' betekent dat bij de uitvoering van het plan een vrijstelling geldt of een ontheffing mogelijk is. Bij vaststelling van het (ontwerp) bestemmingsplan dient deze toetsing aan de Wet natuurbescherming en Natuurbeschermingswet dus afgerond te zijn.

Uitgebreid onderzoek naar flora en fauna wordt in dit stadium voor het bestemmingsplangebied niet noodzakelijk geacht. Bij ruimtelijke ontwikkelingen binnen een bestaande bestemming of bij een veranderende bestemming (bijvoorbeeld sloop/nieuwbouw of renovatie) dient tijdig voorafgaand aan de werkzaamheden nog wel flora- en faunaonderzoek te worden uitgevoerd naar de specifieke effecten van de betreffende ontwikkeling op potentieel aanwezige beschermde flora en fauna.

Afbeelding 2 : Natura- 2000 gebieden rondom het bestemmingsplangebied (globaal rood omlijnd). Weergegeven zijn de Natura- 2000 gebieden Oude Maas en Boezems Kinderdijk. Bron: AERIUS calculator

De meest nabij gelegen Natura 2000-gebieden zijn de Oude Maas, op ca. 7,2 km afstand tot het bestemmingsplangebied en Boezems Kinderdijk op circa 8,5 km afstand. Zie ook Afbeelding 2. Natura 2000-gebieden met stikstofgevoelige habitats liggen op een afstand van tenminste 20 kilometer tot het bestemmingsplangebied (dit betreft het Krammer-Volkerak)¹. De wijzigingen in het bestemmingsplan hebben op voorhand geen negatief effect op de instandhoudingsdoelstellingen van dit Natura 2000 gebied.

3.2 Aanbevelingen vanuit wetgevend kader

Het is de verantwoordelijkheid van de initiatiefnemer om na te gaan in hoeverre nader onderzoek en/of een ontheffing noodzakelijk is bij nieuwe ontwikkelingen, zoals sloop en ingrijpende renovaties, maar ook bij wijzigingen in watergangen/partijen en het rooien van bomen en struiken. Dit dient voorafgaand aan de uitvoering te gebeuren en geldt bij alle ruimtelijke ontwikkelingen, ongeacht of deze binnen het bestemmingsplan mogelijk zijn. Mogelijk worden n.a.v. de voorgenomen ontwikkeling eisen gesteld aan de uitvoering en geldt een compensatieplicht. Het is aan te bevelen hier in een vroeg stadium rekening mee te houden.

Daarnaast geldt bij werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling altijd de zorgplicht conform de Wet natuurbescherming.

3.3 Natuurnetwerk Nederland (voormalige EHS en PEHS)

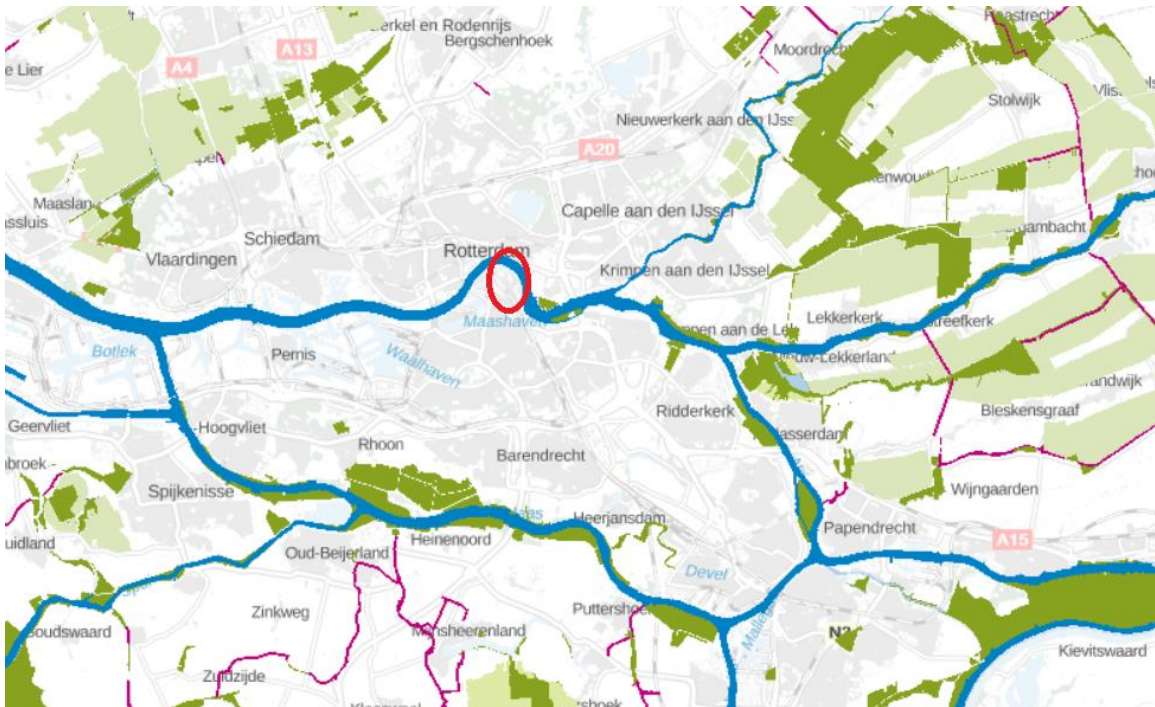
Het meest nabij gelegen onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is de Nieuwe Maas, gelegen binnen het plangebied (blauw op Afbeelding 3). De Nieuwe Maas heeft als beheertype N02.01 Rivier. Het meest dichtbij gelegen landdeel van het NNN bevindt zich op circa 400 meter ten oosten van het bestemmingsplangebied.

Het meest nabij gelegen Belangrijk Weidevogelgebied is de Polder Schieveen, op ca. 8,3 km ten noordwesten van het bestemmingsplangebied (lichtgroen op Afbeelding 3).

Het bestemmingsplan voorziet in de huidige vorm geen ontwikkelingen binnen NNN-gebieden en Belangrijke Weidevogelgebieden.

Derhalve treedt op voorhand geen negatief effect op de instandhoudingsdoelstellingen van deze gebieden.

¹ <https://calculator.aerius.nl/calculator/#>

Afbeelding 3 : NNN gebieden (donkergroen) en Belangrijke Weidevogelgebieden (lichtgroen) in de omgeving van het bestemmingsplangebied Feijenoord (globaal rood omkaderd).Bron: <http://pzh.b3p.nl/viewer/app/NNN>

3.4 Rotterdamse Natuurkaart

Op 18 maart 2014 is door B&W de Rotterdamse Natuurkaart vastgesteld. In dit beleidsinstrument zijn de ambities van de gemeente Rotterdam op het gebied van de ecologie en natuur vastgelegd. Ingezet wordt op het verbinden van gebieden waar ecologische kwaliteit aanwezig is. In het kaartgedeelte van de Rotterdamse Natuurkaart (Afbeelding 5) is de ecologische structuur van de gemeente Rotterdam op hoofdlijnen weergegeven. De Natuurkaart is een instrument om ruimtelijke ontwikkelingen te ondersteunen. De kaart geeft kerngebieden waar hoge ecologische waarden aanwezig zijn of verwacht kunnen worden en de reeds aanwezige verbindingzones tussen deze kerngebieden en de verbindingzones met het Natuurnetwerk. De Rotterdamse Natuurkaart signaleert ook de knelpunten in de ecologische structuur. In de Rotterdamse Natuurkaart is geen verbinding gemaakt met het Rotterdamse duurzaamheidsbeleid.

Op deze natuurkaart is te zien dat met name de randen van het bestemmingsplangebied zijn aangemerkt als groenstructuur. De Nieuwe maas en de Persoonshaven betreffen getijdenwater. De oevers van het bestemmingsplangebied grenzend aan de Nieuw Maas en de Persoonshaven zijn aangemerkt als Parkbos met daarin Groene Wijkdooradering. Overige elementen worden binnen het bestemmingsplangebied niet weergegeven.

Afbeelding 4 : Het bestemmingsplangebied Feijenoord (begrenzing globaal met rode lijn gemarkeerd) met omliggende groene gebieden zoals opgenomen in de Natuurkaart Rotterdam. Bron: Natuurkaart Rotterdam

Kansen voor vergroting van de biodiversiteit zijn hier te vinden in:

- *Aanleg ecologische bermen.* Tussen het water en de straten ter plaatse van de Noordsingel kunnen bloemrijke stroken worden aangelegd en extensief worden beheerd. Deze stroken bieden kansen voor planten, insecten, kleine grondgebonden zoogdieren en vogels.
- *Ecologische verbindingen.* Daarnaast kunnen verbindingen worden aangelegd tussen deze gebieden. Gedacht kan worden aan het realiseren van natuurvriendelijke oevers langs de singels in het bestemmingsplangebied. Langs deze singels zijn al bomen aanwezig. Daarnaast kan ook worden bekeken of de aanwezige gazonnen tussen de portiekflats extensiever beheerd kunnen worden. Deze extensief beheerde kruidenvelden kunnen bijdragen aan de verspreiding van soorten en dienen als foerageergebied.
- *Natuurinclusief bouwen en renoveren.* De wijken bieden tal van verblijfsmogelijkheden voor gebouwbewonende fauna, zoals de strikt beschermde Huismus, Gierzwaluw en

diverse soorten vleermuizen. Renovatie, isolatie en nieuwbouw bieden hier kansen om natuurinclusief te werken. Vogelnestkasten en vleermuiskasten kunnen worden ingebouwd. Ook kunnen platte daken en gevels worden ingericht met groen.

3.5 Rotterdams duurzaamheidsbeleid en ecologie

In het Programma Duurzaam 2015 – 2018 zijn 10 duurzaamheidsopgaven geformuleerd. Inzetten op vergroten van de biodiversiteit en ecologische robuustheid kan een positieve bijdrage leveren aan de volgende van deze duurzaamheidsopgaven:

- Bevorderen van duurzame gebiedsontwikkeling.
- Voorbereiden op de gevolgen van klimaatverandering.
- Groener maken van de stad.

Ecologische robuustheid kan een positieve bijdrage leveren aan deze thema's.

4. Beschrijving natuurwaarden in het bestemmingsplangebied

4.1 Algemene beschrijving

Het bestemmingsplangebied Feijenoord omvat de wijk Feijenoord, de Persoonshaven, Oranjeboomstraat. Feijenoord is ontwikkeld in de periode 1885-1910 als eerste uitbreidingswijk ten zuiden van de Nieuwe Maas. De wijken werden opgericht met lage en goedkope huurwoningen voor de arbeidersklasse. Na 1970 zijn deze gedeeltelijk gesloopt en vervangen voor huurwoningen.

De bebouwing binnen het bestemmingsplangebied is gevarieerd en bestaat uit verschillende bouwstijlen, mede door het herstructureren van wijkdelen door de jaren heen.

Het gebied tussen de Oranjeboomstraat en de Persoonshaven en de Nassauhaven is bebouwd met meerlaags appartementencomplexen. Ook ten oosten van de Nassauhaven zijn appartementencomplexen aanwezig. Langs de Oranjeboomstraat is op meerdere locaties kleinschalige horeca en detailhandel aanwezig. De bebouwing staat hoofdzakelijk uit complexen met 3 of 4 woonlagen. De daken bestaan hoofdzakelijk uit plat dak met dakbedekking. Sporadisch is bebouwing met dakpannen aanwezig. De complexen zijn doorgaans aan elkaar vast gebouwd waardoor centraal in het midden binnentuinen aanwezig zijn, veelal als één geheel. Het groen in deze binnentuinen bestaat afwisselend

Ten oosten van de Persoonshaven is kleinschalige industrie aanwezig. Hier zijn enkele grote bedrijven gevestigd. Op de terreinen van deze bedrijven staan grote loodsen.

In het bestemmingsplangebied ligt de spoorlijn Rotterdam- Dordrecht. Deze is aanwezig tussen de Rosestraat en de Oranjeboomstraat en vormt een prominent lijnvormig element. De spoorlijn ligt deels bovengronds en deels ondergronds. Boven het ondergrondse deel zijn binnen het bestemmingsplangebied een groenstructuur en een parkeerplaats gelegen.

4.2 Eerder onderzoek

Binnen en grenzend aan het bestemmingsplangebied zijn de volgende onderzoeken bekend:

- Anon, 2012. Resultaten nader onderzoek 'Gasfabriek Feijenoord' te Rotterdam. Gemeente Rotterdam
- Andeweg A.W.G.; Mogelijkheden voor muurflora in het havengebied van Rotterdam, een advies, bSR-rapport 72. bSR ecologisch advies, Rotterdam, december 2007. Dit al wat oude onderzoek beperkt zich tot Muurflora. Het rapport omvat een inventarisatie van beschermde soorten en geeft aanwijzingen over hoe om te gaan met muurflora bij werkzaamheden aan kademuren.
- Meijer, M., 2017. Nassaubrug (vervanging brug), Quicksan in het kader van de wet natuurbescherming. Gemeente Rotterdam
- Veen, K., van, 2015. Aanvullend onderzoek vleermuizen, huismus en gierzwaluw. In het kader van de Flora- en faunawet. Plangebied Rosestraat - Nassaukade, Rotterdam. Rapportkenmerk ER20151215v01. Ecoresult, Dordrecht

4.3 Verkennend veldonderzoek

In opdracht van de Gemeente Rotterdam is door een deskundig ecooloog van Ecoresult B.V. op 13 november 2018 het bestemmingsplangebied globaal bekeken op aanwezigheid en potenties voor beschermde soorten en de algehele natuur kwaliteit en kwantiteit (zie bijlage 1 voor foto's). Het plangebied is, vanwege het niet kunnen betreden van bedrijfsterreinen en afgesloten binnentuinen, enkel vanaf de openbare weg bekeken. De bevindingen van dit veldbezoek komen terug in de algemene beschrijving in hoofdstuk 4.1. Daar waar het soort specifieke bevindingen betreft zijn deze additioneel opgenomen in de paragrafen van de natuurdatabase Rotterdam, 4.4.1 t/m 4.4.5.

4.4 Natuurdatabase Rotterdam, overige bronnen en verkennend veldonderzoek

Voor een verdere indicatie van natuurwaarden is gebruik gemaakt van de database Natuur op GISWEB en diverse onderzoeken die zijn uitgevoerd in het bestemmingsplangebied. Hierin zijn alle waarnemingen flora en fauna opgenomen binnen gemeente Rotterdam van de afgelopen jaren (2008-2013). Uit de database blijkt dat binnen het bestemmingsplangebied onder de Wet natuurbescherming beschermde soorten zijn aangetroffen (zie komende paragrafen). Ook zijn grenzend aan het bestemmingsplan enkele beschermde soorten aangetroffen. Behalve waarnemingen van in de Wet natuurbescherming beschermde soorten planten en dieren zijn in de natuurdatabase ook waarnemingen van rode lijst soorten opgenomen. Rode lijst soorten zijn niet strikt beschermd middels de Wet natuurbescherming. Het zijn soorten die in Nederland bedreigd zijn. Aanwezigheid van Rode lijst soorten zijn indicatief voor hogere natuurwaarden. Deze en andere bijzonder soorten worden hier benoemd als Aandachtssoorten.

4.4.1 Soorten Vogelrichtlijn

4.4.1.1 Jaarrond beschermde nesten

In de natuurdatabase zijn in het bestemmingsplangebied waarnemingen van vogels met jaarrond beschermde nesten aanwezig. Dit betreffen enkele waarnemingen van Grote gele kwikstaart en Slechtvalk, alle overvliegend. In de Persoonshaven zijn waarnemingen bekend van vaste rust- en verblijfplaatsen van Huismus². Grenzend aan het plangebied, langs de Rosestraat, zijn waarnemingen bekend van vaste rust- en verblijfplaatsen van Huismus en Gierzwaluw³.

Voor de gebouwbewonende Huismus en Gierzwaluw is in het bestemmingsplangebied deels geschikt habitat voor voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen aanwezig. Met name de aanwezigheid van bebouwing met dakpannen is geschikt voor vaste rust- en verblijfplaatsen van Huismus en Gierzwaluw. Het overgrote deel van het bestemmingsplangebied bestaat uit kleine industrie of hoogbouw met platte daken, deze bebouwing is overwegend ongeschikt voor Huismus. Geschikt functioneel leefgebied (foerageergebied en schuilplaatsen) voor Huismus is aanwezig in de vorm van beplantingen in voor- en achtertuinen van woonhuizen en binnentuinen van woonblokken. De woontorens tussen de Persoonshaven en Nassau Haven zijn potentieel geschikt voor vaste rust- en verblijfplaatsen van Slechtvalk. Voor overige vogels met jaarrond beschermde jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen en voortplantingsplaatsen in gebouwen is het plangebied ongeschikt.

² Anon, 2012

³ Van Veen, 2015

Het bestemmingsplangebied is ongeschikt voor vogels met jaarrond beschermde nesten in bomen. Aaneengesloten groengebieden, dichte bosschages of hoge bomen in een relatief rustige omgeving

4.4.1.2 Niet jaarrond beschermde nesten

In het plangebied is broedhabitat aangetroffen voor soorten waarvan de nesten niet jaarrond beschermd zijn. Deze zogeheten Categorie 5-soorten zijn wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. In het bestemmingsplangebied kunnen soorten verwacht worden zoals Spreeuw, Koolmees, Pimpelmees, Zwarte kraai en Ekster.

4.4.1.3 Algemene vogels

Naast deze soorten kunnen algemene water-, boom-, struweel- en gebouwbroedende vogelsoorten in het bestemmingsplangebied verwacht worden, zoals Meerkoet, Wilde eend, Turkse Tortel, Houtduif, Merel en verschillende soorten meeuwen.

4.4.2 Soorten Habitatrichtlijn

4.4.2.1 Vleermuizen

In de natuurdatabase zijn in het bestemmingsplangebied waarnemingen van vleermuizen bekend. Dit betreffen waarnemingen van foeragerende en overvliegende Gewone dwergvleermuizen en Ruige dwergvleermuizen en paarverblijfplaatsen van Gewone dwergvleermuizen. Naast deze waarnemingen zijn paarverblijfplaatsen van Gewone Dwergvleermuis en Ruige dwergvleermuis bekend aan de Rosestraat⁴ en de Persoonshaven. Deze waarnemingen vormen echter geen compleet beeld van de aanwezige populaties vleermuizen. In nagenoeg het hele bestemmingsplangebied is geschikt leefgebied voor vleermuizen aanwezig, maar zijn geen waarnemingen bekend. Naast bovengenoemde soorten is het plangebied tevens potentieel geschikt voor de gebouwbewonende soorten Laatvlieger, Kleine dwergvleermuis en Tweekleurige vleermuis. Laatste twee genoemde soorten zijn in Nederland relatief zeldzaam en waarnemingen zijn schaars. Geschikt locaties voor vaste rust- en verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen is aanwezig in de aanwezige bebouwing. Op enkele gebouwen met metalen gevelplaten na is alle bebouwing binnen het plangebied geschikt voor vleermuizen. Verblijfplaatsen kunnen zich (onder andere) bevinden in de luchtspouw die toegankelijk is door open stootvoegen, ventilatioeroosters, onder gevelpannen, in ruimten onder boeiboorden, onder het dakvlak (dakpannen dak), achter (raam)luiken, in dilatatievoegen of onder metalen dakstrips. Nagenoeg alle in het plangebied aanwezige bebouwing heeft ten minste één van bovenstaande kenmerken waardoor deze geschikt is voor vaste rust- en verblijfplaatsen voor vleermuizen. In de bebouwing is potentie aanwezig voor de functies zomer-, paar-, kraam-, of winterverblijfplaats, laatstgenoemde functie voor solitaire dieren of kleine groepjes. Op enkele plaatsen in het plangebied, zoals tussen de Persoonshaven en de Nassau Haven, zijn hoge flats aanwezig. Deze gebouwen zijn naast voorgaand genoemde functies in potentie geschikt als massawinterverblijfplaats voor met name Gewone dwergvleermuis.

⁴

Van Veen, 2015

Het bestemmingsplangebied is redelijkerwijs ongeschikt voor boombewonende vleermuizen. De bomen staan in ongeschikt sterk verlicht habitat en/of hebben geen scheuren en holten die door vleermuizen gebruikt kunnen worden.

Functioneel leefgebied voor vleermuizen is verspreid door het plangebied aanwezig. Binnen de bebouwde kom is kleinschalig groen aanwezig zoals bomenrijen, singels, bosschages en tuinen. Grotere, aaneengesloten en donkere structuren zijn aanwezig langs de randen van het plangebied. Deze structuren gebruiken vleermuizen als foerageergebied en als vliegroute om vanuit de verblijfplaatsen de foerageergebieden te bereiken of tussen foerageergebieden te migreren. In het plangebied is een essentiële vliegroute van Gewone dwergvleermuis aanwezig⁵. Deze route verbindt het buitengebied ten zuid/zuidoosten van het bestemmingsplangebied door middel van groenstructuren, de Hefbrug, het Noordereiland en de Willemsbrug met de binnenstad waar de massawinterverblijfplaatsen zich bevinden. Binnen het bestemmingsplangebied is de vliegroute gelegen tussen de Oranjeboomstraat en de Rosestraat waar de dieren de aanwezige groenstructuren en bomenrijen gebruiken. Vanaf de Steven Hoogendijkstraat is de exacte route van de vliegroute onbekend, verwacht wordt dat deze de bomenrijen blijft volgen.

4.4.2.2 Grondgebonden zoogdieren

Het bestemmingsplangebied is ongeschikt voor vaste rust- en verblijfplaatsen van grondgebonden zoogdieren uit de Habitatrichtlijn, zoals Bever, Noordse woelmuis en Otter. Geschikt habitat in de vorm van sterk begroeide oevers en houtopstanden ontbreekt of het plangebied ligt buiten het natuurlijk verspreidingsgebied van deze soorten

4.4.2.3 Reptielen en amfibieën

Het bestemmingsplangebied is ongeschikt voor habitatrichtlijnsoorten reptielen en amfibieën, zoals Rugstreeppad, Heikikker, Kamsalamander en Muurhagedis. Geschikt habitat voor deze soorten ontbreekt of het plangebied ligt buiten het natuurlijk verspreidingsgebied van deze soorten.

4.4.2.4 Vissen

De wateren binnen het bestemmingsplangebied zijn ongeschikt voor voortplantings- en vaste rust- en verblijfplaatsen van habitatrichtlijnsoorten vissen (zoals Houting en Atlantische Steur). In de wateren binnen het bestemmingsplangebied kunnen wel algemeen voorkomende vissoorten waaronder Brasem, Karper, Snoek, Snoekbaars en Blankvoorn worden verwacht.

4.4.2.5 Overige soortgroepen

Vaste rust- en verblijfplaatsen en voortplantingsplaatsen van overige habitatrichtlijnsoorten (zoals Rivierrombout, Gevlekte witsnuitlibel en Groene glazenmaker) worden op basis van habitatvereisten en bekende verspreidingsgegevens niet verwacht binnen het bestemmingsplangebied.

⁵ Van Veen, 2015

4.4.3 Nationaal beschermde soorten

4.4.3.1 Grondgebonden zoogdieren

De Steenmarter wordt sinds enige jaren in de wijdere omgeving van het plangebied waargenomen. Dichtstbijzijnde waarneming betreft een levend exemplaar op het Eiland van Brienoord⁶. Vaste rust- en verblijfplaatsen zijn in het bestemmingsplangebied niet aangetroffen maar aanwezigheid kan niet worden uitgesloten. Vaste rust- en verblijfplaatsen kunnen zich bevinden in grondholen, houtstapels, holle boomstronken, steenstapels of ruimten onder de fundering van huizen of schuren.

In het bestemmingsplangebied kunnen verder Nationaal beschermde grondgebonden zoogdieren worden verwacht waarvoor in de provincie Zuid-Holland een vrijstelling geldt. Dit betreffen soorten als Egel, Konijn, Vos, Bunzing, Wezel en Hermelijn en verschillende soorten (spits)muizen. Geschikt habitat voor deze soorten is aanwezig in de groenstructuren langs de randen van het bestemmingsplangebied en groene achtertuinen.

4.4.3.2 Vissen

Open water is verspreid aanwezig binnen het bestemmingsplangebied. Deze watergangen zijn ongeschikt voor Nationaal beschermde soorten vissen. Beschermde vissen betreffen met name beekvissen, zee/brakwater vissen en Grote modderkruiper. Het plangebied ligt niet binnen het verspreidingsgebied van deze soorten.

4.4.3.3 Reptielen en amfibieën

In het bestemmingsplangebied kunnen enkel nationaal beschermde amfibieën worden verwacht waarvoor in de provincie Zuid-Holland een vrijstelling geldt. Geschikt habitat is aanwezig voor soorten als Bruine kikker, Gewone pad, Kleine watersalamander, Meerkikker en Bastaardkikker.

4.4.3.4 Planten

Tijdens het veldbezoek zijn binnen het bestemmingsplangebied geen beschermde planten aangetroffen. Omdat het veldbezoek medio november is uitgevoerd kunnen soorten die reeds volledig zijn uitgebloeid of zijn verwelkt zijn gemist. De vegetatie in het bestemmingsplangebied bestaat hoofdzakelijk uit gazon en laanbomen (veelal Plataan). Langs de kades staat tussen de basaltblokken doorgaans een ruige begroeiing van laagblijvende kruiden en jonge opslag van bomen en struiken.

Oude (kalkrijke) muren zijn aanwezig in de vorm van kademuren (zoals in de Persoonshaven) en gevels en schoorstenen van oude panden. Geschikt habitat is aanwezig voor muurplanten zoals Blaasvaren, Schubvaren en Muurbloem. Het plangebied is ongeschikt voor andere Nationaal beschermde vaatplanten.

4.4.3.5 Overige soortgroepen

Overige nationaal beschermde soorten worden op basis van habitatvereisten en bekende verspreidingsgegevens niet verwacht binnen het bestemmingsplangebied.

⁶ Ecoresult BV, 2018

4.4.4 Aandachtssoorten

4.4.4.1 Vogels

Het plangebied is potentieel geschikt als voortplantingsplaats en/of foerageergebied of rustgebied voor een grote verscheidenheid aan aandachtsoorten vogels. Een deel van deze vogels is jaarrond beschermd onder de Wet natuurbescherming (o.a. Huismus, Slechtvalk) of valt binnen categorie 5 vogelsoorten (o.a. IJsvogel). De overige vogelsoorten betreffen algemene vogelsoorten.

4.4.4.2 Vissen

Open water is enkel aanwezig in de vorm van groot open water (Nieuwe Maas en de Persoonshaven). In deze wateren kan een verscheidenheid aan soorten worden verwacht.

4.4.4.3 Planten

Het plangebied is geschikt voor een verscheidenheid aan soorten vaatplanten zoals Blaasvaren, Schubvaren, Stijf hardgras en Dotterbloem.

4.4.4.4 Dagvlinders

Het plangebied is marginaal geschikt voor aandachtsoorten vlinder (zoals Icarusblauwtje, Groot dikkopje, Bruin blauwtje, Argusvlinder en Zwartspruetdikkopje).

4.4.4.5 Overige soortgroepen

Overige aandachtsoorten worden op basis van habitatvereisten en bekende verspreidingsgegevens niet verwacht binnen het bestemmingsplangebied.

4.5 Zorgplicht

In het bestemmingsplangebied zijn Nationaal beschermde soorten te verwachten waarvoor in de provincie Zuid-Holland een vrijstelling geldt. Dit betreffen kleine zoogdieren (Konijn, Bunzing, Wezel, Hermelijn, Mol, Egel, Vos, diverse (spits)muizen) en algemene amfibieën (Gewone pad, Kleine watersalamander, Meerkikker, Bastaardkikker en Bruine kikker). Voor deze soorten geldt de Zorgplicht van de Wet natuurbescherming. Deze zorgplicht houdt in dat men bij werkzaamheden met mogelijk negatief effect op planten en dieren, maatregelen dient te nemen (binnen wat redelijkerwijs van men verwacht kan worden) om onnodige schade aan planten of dieren te voorkomen⁷.

⁷

Ministerie van Economische zaken (2016) Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen

5. Gevolgen voor natuurgebieden en flora en fauna

5.1 Beschermde en waardevolle natuurgebieden

Het bestemmingsplangebied maakt geen deel uit van een Natura 2000-gebied, het Natuurnetwerk Nederland en Belangrijke weidevogelgebieden. Het bestemmingsplan voorziet niet in ontwikkelingen die impact zullen hebben op het Natuurnetwerk Nederland en Belangrijke weidevogelgebieden, vanwege de afstand tussen het bestemmingsplangebied en deze gebieden. Significante negatieve invloed op Natura 2000-gebied als gevolg van het nieuwe bestemmingsplan zijn uitgesloten. De in het bestemmingsplan mogelijk gemaakte activiteiten hebben geen negatief effect op de instandhoudingsdoelstellingen van deze en andere Natura 2000 gebieden. Significante negatieve invloed op het Natuurnetwerk Nederland of Belangrijke weidevogelgebieden als gevolg van het nieuwe bestemmingsplan zijn op basis van de afstand en de aanwezigheid van woonwijken en wegen tussen het bestemmingsplangebied en deze natuurgebieden uitgesloten.

5.2 Ontwikkelingen binnen bestaande bestemmingen in het kader van beschermde soorten

De effecten op in het plangebied aanwezige beschermde flora en fauna door toekomstige, nu nog niet voorziene ruimtelijke ingrepen en renovatiewerkzaamheden die passen binnen de bestemmingen dienen, voorafgaand aan de uitvoering van die werkzaamheden, getoetst te worden. Hierbij is te denken aan sloopwerkzaamheden, werkzaamheden aan watergangen, renovatiewerkzaamheden (zoals gevelisolatie, vervangen van het dak, boeiboorden of kozijnen), herinrichting van het plangebied, kap van bomen of het herinrichten van de groenstructuren. In hoofdstuk 4 wordt inzicht gegeven in (potentieel) aanwezige beschermde Habitatrichtlijnsoorten en Vogelrichtlijnsoorten en de Aandachtsoorten.

5.3 Door het bestemmingsplan mogelijk te maken ontwikkelingen

5.3.1 Locatie 1 – Nieuwbouwwoningen parkeerterrein Persoonsdam

Locatie 1 betreft een parkeerterrein aan de Persoonsdam. Het terrein is nagenoeg volledig verhard. Op het terrein is groen enkel aanwezig in de vorm van bomen (Plataan) tot circa 10 meter hoog. In geen van de aanwezige bomen zijn holten of scheuren aangetroffen die door vogels of vleermuizen gebruikt kunnen worden. De bomen kunnen door categorie 5 soorten vogels (zoals Ekster) of algemene broedvogels (zoals Houtduif) worden gebruikt als broedplek. Een nadere ecologische toetsing aan de op dat moment vigerende natuurwetgeving is nodig alvorens met de (her-) ontwikkeling kan worden aangevangen.

5.3.2 Locatie 2 – Nieuwbouw Persoonshaven

Locatie 2 betreft een woonblok met 30 woningen aan de Persoonshaven (nummers 191/249). Voor dit woonblok is het ecologisch onderzoek reeds uitgevoerd, zijn mitigerende maatregelen getroffen en de bebouwing is reeds gesloopt. De nieuwbouw wordt conform de verleende vergunning in het nieuwe bestemmingsplan opgenomen.

5.3.3 Locatie 3 – Persoonshaven 85

Locatie 3 betreft een schoolgebouw aan de Persoonshaven 85. De bebouwing is potentieel geschikt voor vaste rust- en verblijfplaatsen en voortplantingsplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen (Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis en Laatvlieger). Geschikte locaties voor vaste rust- en verblijfplaatsen bevinden zich onder andere in de luchtsponw. Negatieve effecten door werkzaamheden zijn op voorhand niet uitgesloten. Door sloop en nieuwbouw kunnen vaste rust- en verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen worden weggenomen. Een nadere ecologisch toetsing aan de op dat moment vigerende natuurwetgeving is nodig alvorens met de (her-) ontwikkeling kan worden aangevangen.

5.3.4 Locatie 4 – Persoonshaven 85

Locatie 4 betreft de Dukdalschool aan de Oranjeboomstraat/Persoonsstraat. Voor deze locatie is het ecologisch onderzoek reeds uitgevoerd.

5.3.5 Locatie 5 – Zinkerblok 2

Locatie 5 betreft een woonblok van 4 woonlagen op de hoek van de Zinkerweg en de Nijverheidsweg. De bebouwing is potentieel geschikt voor vaste rust- en verblijfplaatsen en voortplantingsplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen (Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis en Laatvlieger). Geschikte locaties voor vaste rust- en verblijfplaatsen bevinden zich onder andere in de luchtsponw. Negatieve effecten door werkzaamheden zijn op voorhand niet uitgesloten. Door sloop en nieuwbouw kunnen vaste rust- en verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen worden weggenomen. Een nadere ecologisch toetsing aan de op dat moment vigerende natuurwetgeving is nodig alvorens met de (her-) ontwikkeling kan worden aangevangen.

5.3.6 Locatie 6 – Beperken detailhandel in gemengde bebouwing Oranjeboomstraat

Fysieke werkzaamheden vinden niet plaats. Negatieve effecten zijn derhalve op voorhand uitgesloten. Indien de plannen veranderen is een nadere ecologisch toetsing aan de op dat moment vigerende natuurwetgeving nodig alvorens met de (her-) ontwikkeling kan worden aangevangen.

5.3.7 Locatie 7 – Nijverheidsweg 53

Het pand aan de Nijverheidsweg 53 betreft een leegstaand monumentaal pand. De bebouwing is potentieel geschikt voor vaste rust- en verblijfplaatsen en voortplantingsplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen (Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis en Laatvlieger), Gierzwaluw en Huismus. Geschikte locaties voor vaste rust- en verblijfplaatsen bevinden zich onder de dakpannen en onder afwijkende boeiboorden. Functioneel leefgebied voor Huismus is rondom de locatie aanwezig in de vorm van blokhagen en gazon. Negatieve effecten door werkzaamheden zijn op voorhand niet uitgesloten. Door sloop en nieuwbouw kunnen vaste rust- en verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen, Gierzwaluw en Huismus worden weggenomen. Een nadere ecologisch toetsing aan de op dat moment vigerende natuurwetgeving is nodig alvorens met de (her-) ontwikkeling kan worden aangevangen.

6. Kansen door de ontwikkelingen

6.1 Duurzaamheid

Aan de duurzaamheidsopgaven uit het Programma Duurzaam kan vanuit ecologie op de volgende manier een bijdrage worden geleverd:

- Voorbereiden op de gevolgen van klimaatverandering. Bij een grotere stedelijke biodiversiteit neemt de kans op plagen of ziekten door de verandering van het klimaat af omdat het ecologisch systeem beter gebufferd is tegen schommelingen. Goede ecologische verbindingen zijn daarom van belang zodat soorten bij klimaatverandering kunnen migreren naar andere plekken in de stad. Bij het ontbreken van ecologische verbindingen kunnen soorten uit het stedelijke ecosysteem verdwijnen omdat ze geen nieuwe biotoop kunnen bereiken. Zoals ook op de natuurkaart Rotterdam is aangegeven liggen in het bestemmingsplangebied kansen voor vergroening.
- Groener maken van de stad. Gezien het stedelijk karakter van het bestemmingsplangebied liggen de grootste kansen voor meer groen in de toepassing van natuurvriendelijke oevers langs de aanwezige singels. Door het toepassen van natuurvriendelijke oevers kan binnen het bestemmingsplangebied een groene ader door het plangebied worden gerealiseerd die fungeert als migratieroute, foerageergebied voor vleermuizen, broedgebied voor vogels en voortplantingsplaatsen en schuilplaatsen voor vissen. Andere mogelijkheden zijn groene gevels en daken en ecologisch beheerde bermen. Dit kan met name voor insecten, vleermuizen, vogels en vissen meer duurzaam leefgebied creëren. Hiernaast kan men door te kiezen voor de toepassing van groene daken en gevelgroen met soortenrijke samenstellingen zowel een bijdrage leveren aan de vergroening van de stad als aan de biodiversiteit in de stad.

6.2 Vergroten biodiversiteit

Het vergroten van de biodiversiteit hangt nauw samen met het groener maken van de stad zoals besproken in paragraaf 6.1. Andere manieren om biodiversiteit te vergroten is het mogelijk maken van medebewoning van gebouwbezonende fauna. Bestaande bebouwing of nieuwbouw kan aantrekkelijker worden gemaakt door het realiseren van nestkasten voor vogels of vleermuizen of het toegankelijk maken van het dakvlak door speciale dakpannen of het gebruik van overhellende dakpannen aan de dakranden. Indien deze maatregelen bij renovatie van bestaande bebouwing of in een vroeg proces bij nieuwbouw worden meegenomen blijven de kosten gering. Het realiseren van functioneel groen op de bebouwing door groene daken, gevelgroen of rondom de bebouwing in de vorm van ecologische bermen en natuurvriendelijke oevers kan het succes van deze plekken bevorderen.

Het vergroten van de biodiversiteit kan tevens door het ecologisch inrichten en beheren van (bloemrijke) kruidenvelden. Veel ruimten tussen portiekflats worden in de huidige situatie beheerd door middel van gazonbeheer met een zeer lage ecologische waarde. Het extensiever beheren van deze velden brengt kansen voor vegetaties en fauna.

6.3 Kansen voor vergroting van de biodiversiteit

Kansen voor vergroting van de biodiversiteit zijn hier te vinden in:

- Tussen of naast de rijbanen van de straten (zoals de Oranjeboomstraat) kunnen bloemrijke stroken worden aangelegd en extensief worden beheerd. Deze stroken bieden kansen voor planten, insecten, kleine grondgebonden zoogdieren en vogels. Daarnaast kunnen verbindingen worden aangelegd tussen deze gebieden. Daarnaast kan ook worden bekeken of de aanwezige gazonnen tussen de portiekflats extensiever beheerd kunnen worden. Deze extensief beheerde kruidenvelden kunnen bijdragen aan de verspreiding van soorten en dienen als foerageergebied.
- *Natuurinclusief bouwen en renoveren.* De wijken bieden tal van verblijfsmogelijkheden voor gebouwbewonende fauna, zoals de strikt beschermde Huismus, Gierzwaluw en diverse soorten vleermuizen. Renovatie, isolatie en nieuwbouw bieden hier kansen om natuurinclusief te werken. Tegen zeer geringe kosten is nieuwbouw met pannendaken geschikt te maken voor medebewoning door dieren zoals gebouwbewonende Huismussen, en Gierzwaluwen. Bij gebouwen hoger dan 5 woonlagen, die voor de Huismus minder aantrekkelijk zijn, kunnen nog wel succesvolle voorzieningen voor Gierzwaluwen gerealiseerd worden. Bij de platte daken in het gebied kan overwogen worden om groene daken toe te passen. Bij voorkeur wordt gekozen voor een soortenrijke beplanting. Groene daken dragen zo bij aan een gezonde stedelijke bijenstand en vergroten de soortenrijkdom in de wijk.
- Het huidige groen bestaat voornamelijk uit gazon of bomen, veel dieren hebben echter ook beschutting nodig in de vorm van lagere groenstructuren zoals bosjes en struwelen. Door meer structuurvariatie aan te brengen in het huidige groen kan de biodiversiteit dus verhoogd worden.
- Grote kansen voor het realiseren van natuurvriendelijke oevers liggen in de Persoonshaven. Op deze locatie bestaat de noordkade uit een schuin aflopende stenen kade en heeft de kade geen functie als aanlegplaats of parkeergelegenheid. Hier kunnen door middel van een extra beschoeiing kort uit de kant of door middel van drijvende vloten natuurvriendelijke oevers worden gerealiseerd. Natuurvriendelijke oevers zouden op deze locatie een belangrijke rol kunnen spelen voor watervogels als schuil- en broedplaats en als kraamkamer en overwinteringslocatie voor vissen.

6.4 Motie Kaders voor natuurinclusief bouwen

De gemeenteraad van Rotterdam heeft in november 2017 de motie Kaders voor natuurinclusief bouwen aangenomen. Hierin wordt verzocht kaders te scheppen voor natuurinclusief bouwen en deze kaders te borgen in bouwenvelopen.

Bij veel ontwikkelingen (bijv. uitbreiding en vernieuwing van de infrastructuur, watermanagement en stedenbouwkundige ontwikkeling) is het mogelijk natuurvriendelijk te ontwerpen. Daarbij wordt in de ontwerpfase rekening gehouden met mogelijkheden om leefgebieden van natuurlijke soorten te behouden, verstoring te minimaliseren en (waar mogelijk) nieuwe leefgebieden toe te voegen.

Ten behoeve van het bestemmingsplan kan worden gedacht aan:

- *Aanleg bloemrijke bermen.* In het bestemmingsplangebied kunnen bloemrijke stroken worden aangelegd en extensief worden beheerd. Deze bloemrijke stroken bieden kansen voor planten, insecten, kleine grondgebonden zoogdieren en vogels.
- *Overige kansen.* De ontwikkelingen bieden ook kansen om extra natuurwaarden te ontwikkelen. Te denken valt aan insectenhôtels, vleermuisverblijfplaatsen en

nestgelegenheden in nieuwbouw- en renovatieprojecten en de realisatie van boombeplanting, gevelbeplanting, daktuinen, soortenrijke groene daken, hagen. Nieuwbouw kan worden gerealiseerd met schuine daken met dakpannen, waardoor geschikte verblijfplaatsen kunnen worden gerealiseerd voor Huismus en Gierzwaluw. In gevels kunnen open stootvoegen worden aangebracht, welke aan vleermuizen toegang kunnen bieden tot de spouwruimte. Openbaar groen en andere gemeentelijke terreinen kunnen tenslotte natuurlijker beheerd worden.

- *Tijdelijke natuur.* Op braakliggende terreinen kan tijdelijke natuur worden gerealiseerd. Te denken valt aan bloemrijke vegetatie en struweel voor insecten en broedvogels.

7. Conclusies en aanbevelingen

- In het bestemmingsplangebied zijn potenties voor gebouwbewonende vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten aanwezig, te weten Huismus, Gierzwaluw, Slechtvalk.
- In het bestemmingsplangebied zijn potenties voor boombewonende vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten afwezig.
- In het bestemmingsplangebied zijn potenties aanwezig voor de habitatrichtlijnsoorten Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Kleine dwergvleermuis, Laatvlieger en Tweekleurige vleermuis.
- Het plangebied is geschikt voor nestplaatsen en als functionele leefomgeving voor vogels met niet jaarrond beschermde nesten en algemene broedvogels.
- Het vaststellen van het bestemmingsplan heeft geen invloed op het Natuurnetwerk Nederland en Beschermde weidevogelgebieden vanwege de grote afstand tussen het bestemmingsplangebied en deze gebieden.
- Het vaststellen van het bestemmingsplan heeft geen invloed op nabijgelegen Natura 2000 gebieden, vanwege de grote afstand tussen het bestemmingsplangebied en deze gebieden.
- Indien ontwikkelingen worden voorzien die afwijken van het bestemmingsplan dient het effect hiervan op beschermde en waardevolle gebieden en beschermde en aandachtsoorten te worden onderzocht en getoetst.
- Ontwikkelingen die binnen bestaande bestemmingen plaats vinden dienen op projectniveau getoetst te worden aan de relevante natuurwetgeving.
- Geadviseerd wordt om bij renovatie of nieuwbouw rekening te houden met medebewoning door gebouwbewonende vleermuizen en vogels en het realiseren van groen op bebouwing.
- Kansen voor natuur liggen met name bij het ontwikkelen van natuurvriendelijke oevers, ecologisch beheerde bermen, extensiever beheren van huidig gazonbeheer, groene daken en gevelgroen.
- Het bestemmingsplan, met inbegrip van bovenstaande, is 'aanvaardbaar' vanuit het oogpunt van de Wet natuurbescherming.

Literatuurlijst

Literatuur:

- 1) Anon., 2010. Bestemmingsplan Feijenoord. dS+V. Ruimtelijke Ordening, Team Bestemmingsplannen. Gemeente Rotterdam, Rotterdam.
- 2) Anon., 2014. Uitvoeringsprogramma Natuurkaart Rotterdam, december 2014.
- 3) Anon., 2018. Startnotitie Bestemmingsplan 'Feijenoord', 19-03-18. Rotterdam
- 4) Anon., 2012. Resultaten nader onderzoek 'Gasfabriek Feijenoord' te Rotterdam. Gemeente Rotterdam
- 5) Andeweg A.W.G.; Mogelijkheden voor muurflora in het havengebied van Rotterdam, een advies, bSR-rapport 72. bSR ecologisch advies, Rotterdam, december 2007. Dit al wat oude onderzoek beperkt zich tot Muurflora. Het rapport omvat een inventarisatie van beschermde soorten en geeft aanwijzingen over hoe om te gaan met muurflora bij werkzaamheden aan kademuren.
- 6) Meijer, M., 2017. Nassaubrug (vervanging brug), Quicksan in het kader van de wet natuurbescherming. Gemeente Rotterdam
- 7) Veen, K., van, 2015. Aanvullend onderzoek vleermuizen, huismus en gierzwaluw. In het kader van de Flora- en faunawet. Plangebied Rosestraat - Nassaukade, Rotterdam. Rapportkenmerk ER20151215v01. Ecoresult, Dordrecht

Internetsites:

- <https://calculator.aerius.nl/calculator/#>
- www.gis.rotterdam.nl/gisweb2
- <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek2.aspx>
- <http://rotterdam.maps.arcgis.com/apps/Viewer/index.html?appid=a04fcc63c77945c7b8d207ecd0b2fa5e>
- http://pzh.b3p.nl/viewer/app/Natura_2000
- <http://pzh.b3p.nl/viewer/app/NNN>
- <https://www.rotterdam.nl/wonen-leven/duurzaam/>
- <https://www.verspreidingsatlas.nl/>
- <http://wilde-planten.nl/>
- <http://ravon.nl/>
- <https://www.sovon.nl>
- <https://www.vlinderstichting.nl/>
- <http://www.zoogdiervereniging.nl/>

Bijlage 1: Foto's bestemmingsplangebied

Bomenrijen langs de Rosestraat K. van Veen | Ecoresult B.V.

Ontwikkellocatie 7 aan de Nijverheidsweg geschikt voor vleermuizen en jaarrond beschermde vogels. K. van Veen | Ecoresult B.V.

Ontwikkellocatie 5 (Zinkerblok). K. van Veen | Ecoresult B.V.

De oevers van de Persoonshaven bieden mogelijkheden voor meer natuurvriendelijke oevers. K. van Veen | Ecoresult B.V.

Bijlage 2: Wetgevende kaders

Wet natuurbescherming

Per 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming (Wnb) van kracht. Deze nieuwe wet is een vervanging en samenbundeling van drie voorgaande wetten; de Natuurbeschermingswet 1998, de Boswet en de Flora- en Faunawet⁸. Tevens heeft er een decentralisatie van het bevoegd gezag plaatsgevonden: per 1 januari 2017 zijn de provincies verantwoordelijk voor de vergunningen en ontheffingen. De Wnb is op te delen in grofweg drie delen:

Bescherming van gebieden

De Wnb richt zich met de bescherming van natuurgebieden uitsluitend op Natura 2000-gebieden. Natura 2000 is een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden. In Natura 2000-gebieden worden bepaalde diersoorten en hun natuurlijke leefomgeving beschermd om de biodiversiteit te behouden. Invloeden (ook van buitenaf) mogen deze instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar brengen.

Bescherming van soorten

⁸

www.rvo.nl

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wnb	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wnb	Beschermingsregime Nationaal beschermd soorten (andere soorten) § 3.3 Wnb
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen.
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen.	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben.	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te storen.	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Tabel 1: Soortenbescherming en verbodshenalingen volgens de Wnb

De Wnb onderscheidt drie verschillende beschermingsregimes, met elk hun eigen verbodsbepalingen (zie tabel 1). De eerste twee categorieën zijn gebaseerd op de door de Europese Unie opgestelde Vogelrichtlijn (uit 1979) en de Habitatrichtlijn (uit 1992). Het derde beschermingsregime betreft soorten die niet op Europees niveau beschermd zijn, maar wel op landelijk niveau: de Nationaal beschermde soorten (in de wet aangeduid als “andere soorten”). Als bevoegd gezag heeft iedere afzonderlijke provincie (een aantal) algemene soorten uit deze derde categorie vrijgesteld van ontheffingsplicht. Wel geldt altijd voor alle soorten de algemene zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat men bij werkzaamheden met mogelijk negatief effect op

planten en dieren, maatregelen dient te nemen (binnen wat redelijkerwijs van men verwacht kan worden) om onnodige schade aan planten of dieren te voorkomen⁹.

Bescherming van houtopstanden

De bescherming van houtopstanden betreft voornamelijk een voortzetting van de Boswet en richt zich op de instandhouding van het bosareaal. Bij houtopstanden groter dan 10 are of 20 rijbomen en gelegen buiten de bebouwde kom geldt een meldplicht, herplantplicht en mogelijke oplegging van een kapverbod. In deze natuurtoets blijft de bescherming van houtopstanden buiten beschouwing.

Zorgplicht

Naast verbodsbepalingen geldt de zorgplicht ten aanzien van alle in het wild levende dieren en planten en hun leefomgeving. De Wet natuurbescherming formuleert de algemene zorgplicht als volgt (artikel 1.11):

- Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving;
- Deze zorg houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken;
- De zorgplicht is altijd, voor iedereen en in alle gevallen van toepassing.

⁹ Ministerie van Economische zaken (2016) Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen